

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno autora	Ondřej Cimbál
Název práce	Manželská a mimomanželská plodnost v okrese Jičín
Studijní obor	Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	RNDr. Mgr. Lucie Vítková, PhD Katedra sociologie FF UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Doc. Milan Tuček, CSc Katedra sociologie FF UHK
Rok obhajoby	2019

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Téma diferencované manželské i mimomanželské plodnost je nepochybně aktuální a záměr porovnat konkrétní okres s příslušným krajem a celorepublikovými údaji má své výzkumné oprávnění. Tématu odpovídá formulace výzkumných otázek, které mají být zodpovězeny pomocí dostupných údajů ČSÚ mapujících v územním členění zkoumaná jevy (volba metody).

Hodnocení obsahové stránky práce

Užití zásadní odborné literatury a zdrojů	ano	<u>s výhradami</u>	ne
Přiměřená odborná terminologie práce	<u>ano</u>	s výhradami	ne
Vhodně zvolená metodologie	ano	<u>s výhradami</u>	ne
Práce s výzkumnými otázkami	ano	<u>s výhradami</u>	ne
Adekvátní průběh analýzy dat	ano	<u>s výhradami</u>	ne
Splnění deklarovaného cíle/cílů práce	ano	<u>s výhradami</u>	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

Stylistická úroveň práce	<u>Dobrá</u>	s výhradami	špatná
Pravopis a gramatika	<u>Dobré</u>	s výhradami	špatné
Vhodná grafická úprava stránkování a textu	<u>Dobrá</u>	s výhradami	špatná
Zpracování tabulek, obrázků, příloh	Dobré	<u>s výhradami</u>	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

K úvodu

Správně jsou v úvodu zformulovány výzkumné otázky, avšak nijak neváží na obecnou problematiku proměn rodičovství resp. na diferencovanou plodnost.

V práci ale chybí zásadní koncepční rozvaha, které parametry populace jsou, nebo by mohly být, zdrojem rozdílů ve sňatečnosti a plodnosti mezi porovnávanými územními celky (vzdělanostní struktura žen ve fertilním věku, vzdělanostní struktura mužů, struktura podle rodinného stavu, etnická struktura, míra religiozity, míra urbanizace, migrační saldo a třeba i údaje o plodnosti a sňatečnosti rodičovské generace). Z této úvahy by pak bylo zřejmé, na které charakteristiky (specifika) okresu, kraje je třeba potřebné se zaměřit, které je nutné či možné z veřejných datových zdrojů (ČSÚ) zjistit. Tato rozvaha by měla být hned v úvodu práce.

Netuším proto, k čemu autor potřebuje popisovat krásy Jičínska a různé historické peripetie – nic z toho podle mne nesouvisí s tématem práce. To co naopak souvisí, což je vzdělanostní složení mužů a žen odpovídajících věkových kohort (diferencovaná plodnost související s dosaženým vzděláním) není ani zde, ani v dalším textu nijak zmapováno (viz subkapitola specifika okresu Jičín, kde se dozvídáme např. o páteřních silnicích, z relevantních údajů jen něco o míře nezaměstnanosti). V této souvislosti zcela chybí nějaká kapitolka popisující specifickou Hradeckého kraje a srovnání s celkem republiky.

K současnému stavu poznání (netýká se jen pojmů, ale i textu, který uvozuje nebo naopak uzavírá analytické subkapitoly věnované sňatečnost, mimomanželské plodnosti...):

Problémy:

-autor místo vlastního textu volí rozsáhlé citace pro vymezení rodiny, jejich funkcí, partnerského soužití, sňatečnosti, plodnosti... (zhruba 80 % textu) – myslím, že tento postup rozsáhlých „výpisků z četby“ není pro kvalifikační práci vhodný.

-myslím, že 6 ti stránková citace zákona o rodině je zbytečná – to, co autor pro svoji diskusi potřebuje, je jen několik málo paragrafů. Navazující text pak řeší především otázky rodinné politiky během 60 tých až 90 tých let, netuším jaká je souvislost s vývojem sňatečnosti a plodnosti po roce 2002, kterou autor datově řeší v analytické části.

-podle mne chybí rozklad proměny míry homogamie partnerských svazků, což je v sociologické literatuře zabývající se strukturou společnosti, mírou její otevřenosti diskutované téma, které nepochybně souvisí s diferencovanou plodností, která je řešena v analytické části (kombinace vzdělání matek a otců)

K použitým statistickým údajům a jejich prezentaci

-nijak není zdůvodněno, proč historie začíná v roce 2002. Navíc společenské proměny 2002-2017, které by mohly posloužit k zakotvení dat ve společenské realitě, nejsou nijak popsány. Takže např. komentář ke sňatečnosti po roce 2002 se opírá o texty z roku 1994 a 2004, nebo úvahy o diferencované plodnosti vycházejí z dat do roku 2006.

-autor se rozhodl uvádět všechna data jako četnosti událostí (počty sňatků, počty narozených dětí, ...). Je to sice obvyklý způsob, jak data zpracovávají demografové, nebo jak je publikuje ČSÚ jako pramenné údaje. Avšak vzhledem k řešené problematice komparace okresu, kraje, republiky by bylo daleko vhodnější uvádět nějaké relativní údaje (např. počet

sňatků na tisíc obyvatel daného územního celku, ...). Je sice pravda, že (okometrické) porovnání spojnicových grafů časového vývoje umožňuje určité úvahy o (ne)podobnosti trajektorií sňatečnosti ve zkoumaných územních celcích, ale z relativních údajů by se jistě vyčetlo více.

-nechápu, proč manželská a mimomanželská plodnost v souvislosti s pořadím dítěte je uvedena jen za republiku, když hlavním cílem je určit specifika okresu Jičín. Srovnání republiky, kraje a okresu z hlediska mimomanželské plodnosti je tabulkově provedeno až po analýzách diferencované plodnosti bez jakékoliv návaznosti výkladu.

-podobně nechápu proč diferencovaná plodnost (kombinace vzdělání matky a otce) je uvedena jen za okres Jičín. Navíc tyto údaje jsou v absolutních hodnotách – proč nebyla spočtena procenta? Za zbytné považuji údaje o mimomanželské plodnosti vdov (ale budiž, demografové vždy potřebují kompletní údaje)

-za problematickou považuji tabulku 14 (jednu z mála s procentními údaji) - je pravda, že nakonec čtenář pochopí, které údaje dávají v součtu 100%, ale chvilku to trvá. Tabulka nemá ekvivalent ani za republiku, ani za kraj.

-nechápu smysl subkapitolky „údaje o otcích“, která není postavena na datech (s výjimkou citace z výzkumu 269 žen samoživitelek z publikace Hamplové z roku 2007). Kapitola formou ne zcela provázaných úvah popisuje emancipaci žen od dob rakouské monarchie.

Celé datové části chybí zřetelné směřování textu, které by vycházelo z logické provázanosti výzkumných otázek. Specifičnost Jičínského okresu není systematicky diskutována v návaznosti na prezentované údaje.

Ke shrnutí.

Až v úplném závěru se čtenář dočte odpovědi na výzkumné otázky, předtím se dozví řadu obecných poznatků (klišé) o dané problematice. Vážím si přiznání, že autor z použitých dat nezjistil žádnou specifičnost Jičínského okresu. Text končí námětem na směřování návazného výzkumu, který nijak nesouvisí s diferencovanou plodností, ale týká se situace dětí z různých forem partnerského soužití.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Práce není zcela přehledně a logicky provázaně strukturována (viz některé připomínky výše). Text je přesycen zbytnými citacemi. Gramatika, pravopis jsou v pořádku. Citace odpovídají normě.

Otázky k obhajobě práce

1. Proč jste se rozhodl zkoumat období 2002-2017?
2. Je okres Jičín nějak specifický z hlediska relevantních parametrů populace, a co Hradecký kraj?

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Autor prokázal jak rozsáhlou znalost problematiky z dané oblasti, tak schopnost pečlivého zpracování statistických údajů z veřejných zdrojů. Přes řadu výhrad, které jsem uvedl výše, práce v celku splňuje (nižší) nároky kladené na kvalifikační práci daného stupně.

Výsledné hodnocení práce

Práci doporučuji k obhajobě.

Navržené hodnocení

Navrhuji hodnocení E

12.7. 2019, Praha ...
datum a místo

Milan Tuček
podpis autora posudku

---

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.